

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการวิจัย โดยกำหนดสาระสำคัญ ประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ความหมายของบทบาท
- 2.2 บทบาท ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการศึกษา
- 2.3 ประสิทธิภาพเป็นมาของการเรียนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล
- 2.4 บริบทพื้นที่จังหวัดสตูล
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของบทบาท

มนุษย์ทุกคนต้องมีบทบาทและอยู่ร่วมกันในสังคม โดยสังคมนั้นมีโครงสร้าง กฎเกณฑ์ และความคาดหวังต่อสมาชิกในสังคมนั้นๆ สมาชิกทุกคนย่อมมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกตามลักษณะที่สังคมต้องการ นั่นคือการแสดงบทบาทของตนออกมา

คำว่า “บทบาท” มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532:315) ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู หรือหน้าที่ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2551:35) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่คาดหวังว่าแต่ละบุคคลจะแสดงออกตามสถานะของเขาในสถานการณ์ต่างๆ โดยบทบาทจะสะท้อนถึงตำแหน่ง หน้าที่ สิทธิ และความรับผิดชอบของบุคคลในสังคม

สงวนศรี วิรัชชัย (2527:23-24 อ้างถึงในชาญชัย ชื่นพระแสง 2539:16) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคมจะพบว่า บทบาทมีอยู่ 5 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรม ประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมหรือกลุ่ม หรือองค์กรนั้นๆ

2. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อื่นคาดหวังว่า ผู้อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ จะถือปฏิบัติ

3. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่ง คิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่ง ได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันทรณ์ธอม (2520:46) อธิบายถึงความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทที่ใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้นๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้

จากความจำกัดความข้างต้น บทบาท คือหน้าที่ที่บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับทางสังคมและต้องแสดงออกตามความคาดหวังของสังคม แต่ในขณะเดียวกันทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา วัฒนธรรมและจิตวิทยา มีความเห็นว่าบทบาทเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์สังคมศาสตร์ โดยมีนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาได้มีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2530:30) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีหลายบทบาท และแต่ละบทบาทจะมีความสมบูรณ์หรือสมดุลกันพอควร นอกจากนี้ยังได้กล่าวไว้ว่า บทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบของงานต่างๆ ที่ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

งามพิศ สัตย์สงวน (2537:73) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งคาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545:111) ได้กล่าวว่า บทบาท คือ การกระทำหรือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพนั้นๆ ดังนั้น บทบาทจึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ เช่น ครูต้องสอนต้องอบรมนักเรียน ตำรวจต้องรักษากฎหมาย แพทย์ต้องพยาบาลรักษาผู้ป่วย เป็นต้น

โคเฮนและออร์บิช (1990:43) ได้กล่าวว่า บทบาทหมายถึงพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งคาดหวังว่าบุคคลอื่นจะปฏิบัติตามตำแหน่งหรือสถานภาพและบทบาทที่เหมาะสมเรียนรู้ได้จากกระบวนการต่างๆในสังคมที่ผ่านมาแล้วซึมซับเข้าไปในตัวบุคคล

จากคำจำกัดความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การแสดงบทบาทที่ประสบผลสำเร็จต้องมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม และแรงจูงใจของบุคคลประกอบ

พัทยา สายหู (2516:68) ได้อธิบายบทบาทหน้าที่ไว้ว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและเปรียบได้เสมือน "บท" ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไร มีบทบาทต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทบาทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลยในความหมายเช่นนี้ "บทบาท" ก็คือ การกระทำต่างๆ ที่ "บท" กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่อยู่ใน "บท" นั้น

นอกจากนี้ ชูดา จิตพิทักษ์ (2528:61) มีความเห็นว่าบทบาทอาจพิจารณาได้ 2 ความหมาย คือ

1. พิจารณาในโครงการ โครงสร้างทางสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคม ที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะ โดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น
2. พิจารณาในโครงการการกระทำต่อกันหรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บทบาทจึงหมายถึงผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำเกิดการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพการปฏิสัมพันธ์นั้น

ลีวินสัน (Levinson, 1971:11 อ้างถึงในชาญชัย ชื่นพระแสง 2539:17) ให้ ความหมายบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norms) ความคาดหวัง (Expectations) ข้อห้าม (Taboos) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และอื่นๆที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปที่การบ่งชี้หน้าที่พึงควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งคิดปฏิบัติขึ้น ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่มีจะกระทำให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นแนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อคนดำรงตำแหน่งนั้นๆ นั้นเอง

ดังนั้น บทบาทจึงเป็นความคาดหวังทางการกระทำว่า ในสถานภาพหนึ่งๆ บุคคล

ควรจะมีบทบาทเช่นไร โดยมีการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อให้ทราบว่า แต่ละบุคคลจะต้องแสดงบทบาทเช่นไร ซึ่งการเรียนรู้บทบาทนี้จะเกิดจากการเลียนแบบอย่างและการสังเกตจากบุคคลที่เรายึดถือ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างของบทบาทของตน ที่จะแสดงต่อผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมที่ตนเองต้องการ แต่ทั้งนี้การเสนอภาพของตนเองหรือการแสดงบทบาทและการสวมบทบาทนี้อาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่และสิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทและบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือตำแหน่งนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2525:56-57) ได้สรุปทฤษฎีบทบาทต่อไปนี้

1. ทฤษฎีบทบาทของราล์ฟ ลินตัน (Ralp Linton,s role theory) ได้กล่าวว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

2. ทฤษฎีบทบาทของแนเดล (Nadel,s role theory) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทคือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครู ต้องพูดเก่งหรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภาโดยกำหนดให้เป็นการได้ดังนี้

$$P = f(a,b,c\dots)$$

ถ้ากำหนดให้

P คือ บทบาท

a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือ ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้

c คือ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

จากสมการอธิบายได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบหลายๆส่วน อย่างน้อย 3 ส่วน ขึ้นไปจนถึง n ส่วน

3. ทฤษฎีบทบาทของโฮมันน์ (Homann's role theory) ได้กล่าวว่าบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตลอดกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะมีตำแหน่งเป็นครูสอนตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาคสมทบ เป็นต้น

4. ทฤษฎีบทบาทของพาร์สันส์ (Parson's role theory) กล่าวว่าไว้ว่า ความสัมพันธ์

ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตนเช่น บุคคลที่มีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

5. ทฤษฎีบทบาทของเมอร์ตัน (Merton's role theory) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไปซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะของสังคมที่เขาสังกัดอยู่ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

6. ทฤษฎีบทบาทของกู๊ด (Good's role theory) กล่าวไว้ว่า บทบาทคือ แบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้นๆ

7. ทฤษฎีบทบาทของกัสกิน (Guskin's role theory) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนคือผลที่ได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั้นเองและทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกที่สถาบันต่างๆ ในสังคมคาดหวังว่าบุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง

จากทฤษฎีที่ระบุข้างต้น สวงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522:39) ได้สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาท แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง หรือบทบาทที่ตนคาดหวัง หรืออาจไม่เป็นบทบาทที่ตนเองหรือสังคมคาดหวังก็ได้

2. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทหน้าที่ผู้อื่นคาดหวังว่าเจ้าของควรมีบทบาทเช่นไร

3. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทหน้าที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าคุณเองควรมีบทบาทเช่นไร

จากทฤษฎีทั้งหลายที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ตำแหน่งตามสถานภาพที่ตนเองเป็นอยู่ ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไป บทบาทก็เปลี่ยนตามไปด้วย ดังนั้นตำแหน่งและสถานภาพกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งและสถานภาพจึงควบคู่กันเสมอ

การแสดงบทบาทของบุคคลนั้น ต้องเข้าใจความหมายของบทบาท 4 ประการ ได้แก่

1. ความคาดหวังในบทบาท (Role-expectation) คือ บทบาทที่มีอยู่ระบบสังคมเป็นบทบาทที่บุคคลในสังคมคาดหวังให้บุคคลอื่นปฏิบัติอยู่เมื่อดำรงตำแหน่งอยู่ในสังคม

2. การรับรู้บทบาท (Role-precipitation) คือ การที่บุคคลมองเห็นหรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทเช่นไร ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. บทบาทของพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง (Actual behavior) ของบุคคลซึ่งอยู่ในสถานะทางอาชีพหรือการเงิน (Zanden&Vander1993:47)

4. การยอมรับบทบาท (Role-acceptation) คือการที่บุคคลปฏิบัติตามความคิดโดยผ่านกระบวนการของบทบาททั้ง 3 ที่กล่าวมาแล้ว

บรูมและเซลส์นิก (1976:36) ได้กล่าวถึงบทบาทว่าประกอบลักษณะต่างๆ 3 ประการ คือ

1. บทบาทในอุดมคติหรือสิ่งที่สังคมกำหนด (The Socially Prescribed or Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับซึ่งอาจไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติหรืออาจแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performance Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ขึ้นอยู่กับความเชื่อความคาดหวังและการรับรู้ของแต่ละบุคคลตลอดจนความกดดันและโอกาสในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่งรวมถึงบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

เกชตรชย์ และหิม (2546:10) ได้อธิบายถึงความหมายของบทบาทว่า เป็นแบบแห่งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ บทบาทของบุคคลในสถานะอย่างหนึ่งที่มีต่อบุคคลในอีกสถานะหนึ่งย่อมไม่เหมือนกัน เพราะแบบแห่งปฏิสัมพันธ์นั้นย่อมแตกต่างกัน เช่น บทบาทของสามีที่มีต่อภรรยาจะแตกต่างกับบทบาทของภรรยาที่มีต่อสามี หรือบทบาทของบิดาที่มีต่อลูกย่อมแตกต่างกับบทบาทของลูกที่มีต่อบิดา ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่าสถานภาพคือตัวกำหนดบทบาทของบุคคลในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถานภาพทางเพศ สถานภาพทางอายุ สถานภาพทางอาชีพ เป็นต้น

เจ๊ะมูฮัมมัดสัน เจ๊ะอูมา (2545 :10) กล่าวสรุปว่าบทบาทคือ สิ่งที่มีผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของสังคมได้ถูกกำหนดให้แสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด โดยบุคคลในตำแหน่งนั้นจะมีหน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำและได้สิทธิที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ รวมทั้งความคาดหวังของชุมชนในสังคมที่มุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นได้กระทำ

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึงสิทธิและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในฐานะตำแหน่งทางองค์การที่กฎหมายกำหนดและสังคมคาดหวังในบทบาทดังกล่าว ซึ่งหน้าที่ที่มาพร้อมกับตำแหน่งนั้นจะมีความแตกต่างกันตามสถานภาพที่ดำรงอยู่

2.2 บทบาท ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าสถาบันที่มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาหรือคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนประถมศึกษา ได้แก่ สถาบันที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด คือ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา (สมนฤมล เพ็ชรเมธี 2543 : 20)

สถาบันครอบครัว คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาพฤติกรรมเด็กโดยได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กจะพัฒนาพฤติกรรมไปได้ดีเพียงใดจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กอย่างเพียงพอ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและการยอมรับในสิทธิของความเป็นคนของเด็ก เด็กจะสามารถรับรู้ได้ว่าอะไรผิดอะไรถูกตั้งแต่อายุ 5-6 เดือน ดังนั้นพ่อแม่จึงเป็นแม่แบบของลูกในการประพฤติปฏิบัติตนทางจริยธรรม (วัลนิกา ฉลากบาง 2535 : 46 อ้างถึงใน สมนฤมล เพ็ชรเมธี 2543 : 21) ซึ่งสอดคล้องกับวาระของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังนี้ (เชคอาลี อีซา 2554 : 38)

كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

ความว่า “เด็กทุกคนนั้น เกิดมาตามธรรมชาติ ที่บริสุทธิ์ สะอาด และพ่อแม่ของเขาจะเป็นผู้ทำให้เขาเป็นยิว เป็นคริสต์ หรือเป็นผู้บูชาไฟ” บันทึกโดย อิมามบุคอรีและมุสลิม

เรื่องราวของลูกมานูลหะกิมที่ได้สั่งสอนลูกของท่านไว้ตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮ์สุลูกมาน อายะฮ์ที่ 12-19 ดังนี้ (มัสลัน มาหามะ 2552 : 7)

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۗ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ ۖ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا
تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَّلَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَىٰ الْمَصِيرِ

﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا
 وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
 فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ يَبْنِيٰ إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ
 فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِيهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ
 ﴿١٦﴾ يَبْنِيٰ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَآمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا
 أَصَابَكَ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ
 فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ
 وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

สามารถประมวลเป็นฐานสำคัญในการอบรมลูก 10 ประการ ดังนี้ (มัสลิน มหา
 มะ 2552 : 15-40)

- (1) จงอย่าตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ
- (2) การชิมชับและปลุกฝังความรอบรู้ของอัลลอฮ์ ﷻ และการตรวจสอบของ
 พระองค์
- (3) จงดำรงละหมาด
- (4) จงใช้กันให้กระทำความดีและจงห้ามปรามกันให้ละเว้น การทำความชั่ว
- (5) จงทำดีต่อพ่อแม่
- (6) จงเจริญรอยตามกลุ่มผู้ศรัทธาและบรรดาผู้ได้รับทางนำ
- (7) จงอดทนต่อสิ่งที่ประสบกับเจ้า
- (8) อย่าหยิ่งยะโส โอ้อวด และดูถูกคนอื่น
- (9) จงก้าวเท้าพอประมาณ
- (10) จงลดเสียงของเจ้า

อามีนะห์ คำรณผล (2553 : 71) เสนอแนะ สำหรับคุณพ่อ คุณแม่และผู้ปกครองที่
อยาก让孩子ตั้งใจเรียนและเป็นเด็กที่มีสมาธิ ดังนี้

1. เมื่อดูนอนให้ลูกอ่านคู่มือดูนอน หากบ้านอยู่ใกล้มัสญิด ให้ละหมาดซุบฮ์
พร้อมกันทั้งบ้าน มีคุณพ่อเป็นอิหม่าม หากบ้านอยู่ใกล้มัสญิด ควรไปละหมาดที่มัสญิด การอ่าน
คู่มือและละหมาดจะช่วยปลดปล่อยอุปสรรคที่ขัดขวางลูกไว้ตอนนอนหลับ
2. ตอนเช้า ให้เอามือขวาวางบนศีรษะลูกและอ่านคู่มือขอความคุ้มครอง
จากอัลลอฮ์ ﷻ ให้ลูกพ้นจากชัยฏอนและสิ่งที่เลวร้าย
3. จัดเวลาในช่วงเช้าหลังละหมาดซุบฮ์หรือหลังละหมาดมักริบ ประมาณ วันละ
15 – 20 นาที อ่านคัมภีร์อัลกุรอานหรือประวัติศาสดาและสาวกพร้อมๆ กับลูก จะช่วยให้ลูกสงบและมี
สมาธิในช่วงนี้
4. ฝึกลูกให้จดจ่ออยู่กับคำอ่านและคำแปลในซูเราะห์ฟาติฮะห์และซูเราะห์อื่นๆ
ในขณะที่ละหมาดและฝึกมองเฉพาะบริเวณสุญูด
5. ควรดูแลลูกให้ทำกิจวัตรประจำวันเป็นเวลาสม่ำเสมอ เช่น เวลากิน เวลาเข้านอน
เวลาทำการบ้าน ดูหนังสือ ช่วยงานบ้านหรือเวลาที่อนุญาตให้เด็กๆ ดูโทรทัศน์หรือเล่นเกม
ควรตั้งกฎเกณฑ์ด้วยว่า เล่นเกมได้ครั้งละกี่ชั่วโมง หรืออาจให้เด็กกำหนดเองว่า จะทำการบ้านช่วง
เย็นหรือกลางคืน และให้ทำตามที่กำหนด หากทำเช่นนี้ตั้งแต่เด็ก เด็กจะปฏิบัติโดยไม่รู้สึกลูก
บังคับ สิ่งสำคัญ ผู้ใหญ่ในบ้านต้องมีวินัย ปฏิบัติสิ่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็ก
ถ้าลูกทำผิดพลาด คุณพ่อคุณแม่ต้องสอนหรือพูดจาด้วยถ้อยคำที่ดี
6. ควรให้ของเล่นตามความเหมาะสม หรือ ในโอกาสพิเศษ เช่น วันอีด หรือใน
กรณีพิเศษ เช่น เป็นรางวัลที่สอบได้คะแนนดี เป็นต้น ไม่ควรให้พร้าเพื่อ ลักษณะของเล่นควรช่วย
ส่งเสริมสมาธิและความคิดสร้างสรรค์ เช่น ภาพจิ๊กซอว์ ไม้บล็อก เลโก้ งานประดิษฐ์ต่างๆ เด็กจะไม่
เบื่อหน่ายและมีช่วงความสนใจนาน สำหรับจิ๊กซอว์ ถ้าซื้อให้เด็กโตก็เพิ่มจำนวนชิ้นให้มากขึ้น
7. บรรยากาศในบ้าน ควรสงบเงียบ จัดโต๊ะทำงานของเด็กเป็นสัดส่วนในบริเวณ
ที่ไม่มีคนเดินผ่านไปมา คุณพ่อคุณแม่ มีความปรองดองกัน หากมีความคิดเห็นขัดแย้งกันควรพูดคุย
กันดีๆ ด้วยเหตุผล ไม่เถียงกันเสียงดัง
8. พ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก ในด้านสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ
9. ก่อนไปโรงเรียนให้ลูกสวัสดีผู้ใหญ่ทุกคนในบ้าน คุณแม่กอดและหอม
แก้มลูกทุกคน บอกลูกให้ตั้งใจเรียนและให้ลูกอ่านคู่มือขอความคุ้มครองจากอัลลอฮ์ ﷻ ก่อนออก
จากบ้าน ถ้าไปส่งลูกที่โรงเรียนก่อนจากกันให้สวัสดีกันและบอกลูกให้ตั้งใจเรียน
10. มีความเชื่อมั่นว่า เมื่อเราทุกคนมีความตั้งใจและพยายามทำสิ่งใดเต็ม

ความสามารถแล้ว ผู้ประทานความสำเร็จให้ คือ อัลลอฮ์ ﷻ ฉะนั้น จึงควรขอพรจากพระองค์ ให้แก่ลูกทุกคนเวลาละหมาด ให้ลูกเป็นที่ชื่นตาชื่นใจแก่เรา และให้ลูกเป็นผู้นำในหมู่ผู้ที่มีความยำเกรง อินชาอัลลอฮ์ พระองค์คงจะประทานความสำเร็จให้

เนื่องจากเด็กเล็กนั้น มักจะรับรู้และมีนิสัยความเคยชินโดยกำเนิดได้ดีกว่าคน ในช่วงอายุหรือช่วงวัยอื่นๆ มันจึงเป็นหน้าที่ที่มูร้อบบียะ ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง และครู ต้องเน้นการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับความดีงามให้กับเด็ก และให้เขาคุ่นเคยกับความดีนั้น ตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าใจความเป็นจริงแห่งชีวิต (อัล-มุสลิมาต , 2553:197)

สวัสดี สุวรรณอักษร (2528 อ้างถึงในจรรยา พงษ์ เพชรเลิศอนันต์ , 2536:15) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนไว้ดังนี้

1. ควรมีความเข้าใจ และให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ยอมรับในความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาของนักเรียน
4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการแนะแนวของทาง โรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคน
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทุกคนในโรงเรียน
6. ควรสนับสนุนการใช้ระเบียบวินัยต่างๆ อันเข้มงวดของครูบ้าง
7. ควรให้การอุปถัมภ์อย่างเพียงพอในการเล่าเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้านให้นักเรียนรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียน เช่น จัดห้องพิเศษสำหรับคูหนังสือ มีโต๊ะเขียนหนังสือ และอุปกรณ์การเรียนครบครัน ถ้าหากทำได้ก็ควรจัดทำตารางเวลาเรียนให้เหมาะสมพร้อมทั้งมีเวลาพักผ่อนบ้างตามสมควร จัดสถานที่คูหนังสือให้มีความเงียบสงบ แนะนำให้เด็กรู้จักคุณค่าของวิชาต่างๆ ที่เรียน ถ้าหากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในวิชานั้นๆ ก็ควรพยายามตอบคำถามหรือให้คำอธิบายในเรื่องต่างๆ ที่นักเรียนสงสัย หรืออาจจะช่วยให้นักเรียนอยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปในห้องสมุด หรือแหล่งความรู้ๆ ที่มีอยู่
8. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเท่าที่จะสามารถทำได้
9. แนะนำวิธีการคบเพื่อนที่ดีและควรห้ามปรามนักเรียนมิให้ไปมีวุ่นวายกับกลุ่มเด็กที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

10. สนับสนุนให้นักเรียน ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะจบการศึกษาตาม
 ควรแก่อัธภาพของนักเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว

เชื้อ สาริมาณ (2524:21 อ้างถึงในนภาพร คงคาหลวง , 2548:46) ได้กล่าวว่า
 ผู้ปกครองควรส่งเสริมการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้นักเรียนได้มีเวลาดูหนังสือ
 ทำการบ้าน เตรียมสอบ มีอุปกรณ์การเรียนครบ ให้เดินทางไปโรงเรียนได้ทันเวลา ใช้เวลาว่างให้
 เกิดประโยชน์ ให้รางวัลในการเรียน ฯลฯ เป็นต้น

พรพรรณ พิพิทกุลชัยพล (2528:42 อ้างถึงในนภาพร คงคาหลวง , 2548:47)
 กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครอง ที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลานของตน(นักเรียน) ดังนี้คือ

1. ผู้ปกครองต้องช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียน
 ร่วมกับทางโรงเรียน ซึ่งทำได้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรือทำการเพาะปลูกที่บ้าน
 ทั้งนี้ ทางบ้านต้องเอาใจใส่ช่วยแนะแนวและคอยกระตุ้นนักเรียนด้วย เพื่อจะได้ทราบแนวการสอน
 ของครูและความสามารถในการเรียนของนักเรียน

2. สนับสนุนการฝึกมรรยาทที่นักเรียนได้รับการศึกษาจากโรงเรียน เช่น ฝึกการ
 พูดจาให้สุภาพ

3. สนับสนุนและร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกและเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพ
 อนามัยของนักเรียนและให้นักเรียนได้ออกกำลังกายตามสมควร

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของ
 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ. 2544 ช : คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข
 เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ข : 6-33) ได้
 บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดและพัฒนการศึกษาไว้
 หลายมาตรา ดังต่อไปนี้

1. หลักการจัดการศึกษา

มาตรา 8(2) บัญญัติว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา

มาตรา 9(6) บัญญัติว่า ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน
 องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา
 สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

3. หน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง

มาตรา 11 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

4. หน่วยจัดการศึกษา

มาตรา 12 บัญญัติว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. สิทธิที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ได้รับ

มาตรา 13 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้ 1) การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล 2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด 3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด และ มาตรา 18(3) บัญญัติว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น

6. แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน 3) ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

7. กระบวนการเรียนรู้

มาตรา 24(6) บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. หลักสูตร

มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

สุธิภา อวพิทักษ์ (2540 : 57) กล่าวว่า การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเกี่ยวกับจริยธรรมให้เกิดขึ้นในใจเด็ก จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นเด็กฉลาดและเป็นคนดี การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมของพ่อแม่คือครูที่ดีของลูก การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมจะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดี พ่อแม่ที่จะสามารถอบรมเลี้ยงดูลูกได้ดี ต้องมีลักษณะดังนี้

1. ตระหนักดีว่าตนมีบทบาทที่สำคัญต่อจิตใจเด็ก
2. รู้วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
3. มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ
4. รู้สึกรับผิดชอบต่อเด็กและสังคม

ศรีสวาสดี ชลวิสุทธิ์ (2515 : 180) วิจัย เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมระดับกลางในจังหวัดพระนครและธนบุรี พบว่า บิดามารดามีความร่วมมือกันในเรื่องเลี้ยงดูอบรมบุตรมาก มีความอบอุ่นและกลมเกลียวกันในครอบครัวมาก

เกษมสุข เกลียวศักดิ์ (2521 : 60) วิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้พบว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน พ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกในทางจริยธรรมจะต้องเป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต จริยธรรมของพ่อแม่ประกอบด้วย (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน, 2520 : 191)

1. ห้ามมิให้ลูกทำชั่ว
2. ให้ทำความดี
3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา

4. หาภรรยาที่สมควรให้
5. มอบทรัพย์มรดกให้

ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต

ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นระยะเวลา ยาวนาน (จุมพล หนิมพานิช. 2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็น โอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลี กันในแบบที่มี การให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ พ่อแม่ คือ ต้นเหตุของความสุข ความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก (กรมสุขภาพจิต. 2539 : 4) สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ค : คำนำ) ฉะนั้น หากได้นำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมรับผิดชอบของ ผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็ก นักเรียนที่ยั่งยืน

2. พ่อแม่เป็นครูคนแรก

บรรทัดฐานสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่ บุคคลมีในขณะใดขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ (พิทยา สายหู. 2541 : 128-147) คำแนะนำสั่งสอนหรือ การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) นี้เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (สุพัตรา สุภาพ. 2531 : 95) พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2543 : คำนำ ; จรรยา สุวรรณทัต. 2545 : 8) ครูคนแรกของเด็กก็คือ แม่และ/หรือพ่อ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 166) หากขาดการอบรมของพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้

3. พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

พ่อแม่ มีพลัง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาต่ออนาคตของลูกหลานของ ตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2544 ข : คำนำ) เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัว

อยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด พ่อแม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน

4. พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก

ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป ก็คือ 1) พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูก อย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้ 2) พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา ทั่วทั้งบ้านที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3) พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการ เหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 172-173)

5. เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้

พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 1 ; รุ่งเรือง สุขาภิรมย์. 2544 : 11) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 11) เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 172-174) ที่ว่าครอบครัว คือ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สำเร็จ จะได้ศูนย์การเรียนรู้ในอุดมคติที่มีความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และความหวังดี เป็นจุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุด แล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ก็จะไม่ไกลเกินฝันอีกต่อไป

6. เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่างๆ สามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆ เช่นคอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย (โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. 2545 : 32 ; พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 15) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัย ภาพันธ์. 2543 : 20) ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข : (1), 5, 15)

7. เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคน (ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. 2544 : 6 ; โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. 2545 : 2) ถึงขนาดที่ โกรลนิก และ สโลว์เวซิก (Grolnick & Slowiazek.1994 : 238) ได้ให้นิยามของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง” ประกอบด้วย ครอบครัว ก็คือ ตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม (ณรงค์ เส็งประษา.2538 : 87) โดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆตั้งอยู่ (Epstein. 1995 : 702 ; Epstein and others. 1997 : 4-5; Comer & Haynes. 1991 : 274 ; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 271)การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย เพราะ การที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจ ของตนเองมาให้โรงเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์.2543 : 43 ; ประเวศ วะสี. 2538 : 8-9)

สรุปก็คือ ครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อแม่จึงเป็นครูคนแรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของคุณ เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของคุณ เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กที่สุด เป็นผู้ชี้โลกกว้าง เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจพ่อแม่ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลุกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก และเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้ ก็เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

2.3 ประวัติความเป็นมาของการเรียนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543:1)

2.3.1 ประวัติความเป็นมาในระยะที่ 1 (ก่อน พ.ศ.2518)

การจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามและภาษามลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้ เท่าที่ได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปจากหนังสือ “ปัตตานี: การค้าและการเมืองการปกครองในอดีต” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา (ครองชัย หัตถา : 2541) พบว่า ในพุทธศตวรรษที่ 16 ได้มีการสอนศาสนาในวัง โดยมี เชค ซาฮิด บัรซึซา (Syeikh Said Barsisa) เป็นครูผู้สอน จนมีข้าราชการผู้ใหญ่ในวังเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ต่อมา มี ชัยด ฆ็อบเมาะก์ (Syeikh Gombok Abdul Mubin) ได้เผยแพร่ศาสนาอิสลามสู่ชุมชนอย่างแพร่หลายจนเกิดสถาบันปอเนาะ (Pondok) ขึ้นในสมัยนั้น การจัดการศึกษาตามลักษณะดังกล่าว เป็นการจัดการศึกษานอกระบบซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงต่อมา

ส่วนการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามและพูดภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ศาสนาและภาษาวัฒนธรรมเป็นวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ประชาชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในยุคต้นของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้มีการจัดให้มีการเรียนการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสาเหตุให้ประชาชนเรียกร้องต่อรัฐให้จัดการศึกษาให้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล เกี่ยวกับความเป็นมาของการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเป็นมาพอสรุปได้เป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2478 ได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคคลและเอกสารพบว่า ในปี พ.ศ. 2453 ในจังหวัดสตูล ราษฎรร่วมกับทางราชการได้จัดสร้างโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นเป็นแห่งแรกในจังหวัดสตูล ชื่อ “โรงเรียนไทย – มลายู” (ปัจจุบันคือโรงเรียนสตูลวิทยา) เปิดสอนภาษาไทย ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ทั้งนี้ เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่สื่อสารกันด้วยภาษามลายู ภาษาไทยใช้ติดต่อกับราชการและสื่อสารกับคนนอกพื้นที่ สำหรับภาษาอาหรับใช้เพื่อการเรียนอัลกุรอาน โรงเรียนแห่งนี้มี นายเจ๊ะหมาด (ขณะนั้นยังไม่มีพระราชบัญญัตินามสกุล) เป็นครูใหญ่คนแรก

บุญเสริม กุทธาภิรมย์ (2542) ได้กล่าวถึงโรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดสตูลว่า “โรงเรียนแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นในเมืองสตูล ชื่อ โรงเรียนไทย – มลายู มีลักษณะเป็นโรงเรียนประชาบาล เพราะอาศัยความร่วมมือของราษฎรในท้องถิ่นร่วมกับทางราชการ ที่น่าสังเกตคือโรงเรียนดังกล่าวนี้ สอนทั้งภาษาไทยและมลายู ควบคู่กันทั้ง 2 ภาษา...”

ช่วงที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2478 – 2490 สำหรับช่วงนี้ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าได้มีการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะในจังหวัดสตูล ได้ค้นพบหลักฐานจากสมุดหมายเหตุรายวันของบ้านจีน ตั้งอยู่ตำบลลุง อำเภอมือเมืองสตูล จังหวัดสตูล (ปัจจุบันคือโรงเรียนอนุบาลเมืองสตูล) โดยมีนายรีน จันทรณิ ครูใหญ่ บันทึกไว้ว่า “วันที่ 1 มิถุนายน 2478 วันนี้ ข้าพเจ้าได้นำนายอะฮิ ดิเกส ครูสอนภาษามลายู มาบรรจุตำแหน่งสอนภาษามลายูและภาษาอาหรับ เพื่อเพาะปลูกความนิยมในการศึกษาลัทธิศาสนาให้ดีขึ้น เห็นว่าเป็นนโยบายอันดี แต่บรรจุตำแหน่งพิเศษ คือ สอนสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง สอนวันจันทร์ วันพุธ และวันเสาร์ วันละ 2 ชั่วโมง”

ช่วงที่ 3 ระหว่าง พ.ศ. 2491 – 2499 การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนในช่วงนี้เริ่มมีรูปแบบและหลักฐานต่างๆชัดเจนมากขึ้น ในจังหวัดสตูล จากการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2543 (สัมภาษณ์โดยนายสุริยา ปันจอร์) นายเสพ ชายเหตุ เป็นผู้สอนในช่วง พ.ศ. 2478 – 2490 ปัจจุบันอายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 3 ตำบลกำแพง อำเภอลง จังหวัดสตูล ได้อธิบายให้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ นายบาสะรี หมัดสาลี ครูสอนภาษามลายูและศาสนา รุ่นที่ 1 ของจังหวัดสตูล โดยสรุปว่า ในสมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม สมัยที่ 3 (รัฐบาลชุดนี้ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2491) นายเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสตูล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับข้อเสนอแนะและร้องขอจากรายการที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนหนึ่งให้เปิดสอนภาษามลายูและศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยเหตุผลว่ารายการจำนวนไม่น้อยใช้ภาษามลายูเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่วนวิชาศาสนาอิสลามหรืออิสลามศึกษา มีตัวบทในอัลกุรอานและวจนะของท่าน นบีมุฮัมมัด ﷺ ให้ทุกคนต้องเรียนรู้ศาสนาในระดับ “ฟิรฎอฮ์” (ภาคบังคับ) นอกจากนี้ยังขอให้หยุดราชการในวันศุกร์และปิดภาคเรียนในเดือนรอมฎอน (เดือนที่ 9 ตามปฏิทินอาหรับ) เพราะมุสลิมต้องถือศีลอด

ในที่สุด ในปี พ.ศ. 2491 ทางราชการจึงอนุญาตให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดสอนวิชาภาษามลายูและศาสนาอิสลามได้ โดยอนุญาตให้ทำการสอนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง สำหรับครูผู้สอน ได้มีการบรรจุแต่งตั้งครูในตำแหน่งครูสอนศาสนาและภาษามลายูให้ได้รับเงินเดือนๆละ 450 รวมกับ ข.ช. 50 บาท เป็นเดือนละ 500 บาท

การสอนทั้งสองวิชา ในระยะแรกทางราชการไม่มีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูผู้สอนจะต้องสรรหามาด้วยตนเอง วิชาภาษามลายูมีครูบางคนนำหนังสือ เปอิมิมปิน บาจาอันญาวี (Permimpin Bachaanjawi) เขียนโดย มุฮัมหมัด ซอและห์ บิน มุฮัมหมัด (Mohd. Saleh bin Mohamed) ซึ่งใช้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศมาเลเซียมาใช้สอน ส่วนวิชาศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ใช้หนังสือ มาสาลุลมุบตาดีย์ (MASAILUL MUBTADI) เป็นหนังสือลักษณะ

ถาม – ตอบ มี 2 รายวิชา รวมอยู่ในเล่มเดียวกัน คือ วิชาฟิสิกส์และวิชาเคมี สมัยก่อนหนังสือเล่มนี้มี ผู้รู้ศาสนานิยมใช้สอนผู้เริ่มเรียนตามมัสยิดต่างๆอย่างแพร่หลาย ต่อมาในช่วงหลังได้ใช้แบบเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่งโดยขุนจรยยาภิธาน

นายเสพ ชายเหตุ เล่าถึงการสอนภาษามลายูให้ฟังว่า “สอนให้นักเรียนคัดลายมือ เขียนตามคำบอก ท่องจำ และให้นักเรียนอ่านตาม ส่วนสื่อการสอนไม่มีใช้ นอกจากครูบางคน ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้เอง”

สำหรับวิชาศาสนาอิสลาม นายเสพ ชายเหตุ เล่าว่า “ส่วนใหญ่อ่านให้นักเรียนฟัง นักเรียนอ่านตาม ครูอธิบายความหมายเป็นภาษาไทย แล้วให้นักเรียนคัด”

ช่วงที่ 4 ระหว่าง พ.ศ. 2500 – 2518 เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครองอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยึดอำนาจการ ปกครองจากจอมพล ป.พิบูลสงคราม และได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2506 เหตุการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามความ ต้องการด้านการเมืองการปกครองเห็นได้ชัดเจน (ลิขิต ชีรเวทิน:2541) โดยเฉพาะการใช้อำนาจตาม มาตรา 17 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2502 และมีส่วนที่ส่งผลกระทบต่อ ความรู้สึกของราษฎรที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การ ประกาศยกเลิกการสอนภาษามลายูและศาสนาอิสลามใน โรงเรียนและยกเลิกการหยุดราชการในวัน ศุกร์และการปิดภาคเรียนในเดือนรอมฎอนด้วย (อ้างอิงหลักฐานรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2502)

เกี่ยวกับเรื่องนี้ในจังหวัดสตูล นายเสพ ชายเหตุ ได้เล่าให้ฟังว่า “...เมื่อทราบข่าว ราษฎรส่วนหนึ่งมีปฏิกิริยาที่จะโต้ตอบ แต่ไม่มีผู้ใดกล้าปรากฏตัวและเคลื่อนไหว เพราะเกรงกลัว อำนาจทางการเมือง จึงเก็บความรู้สึกเล็กๆไว้ ส่วนผมในฐานะครูผู้สอนภาษามลายู ได้รับเชิญไป ประชุมที่คุรุสภามหาการ จังหวัดยะลา สมัยนายสิริ คชหิรัญ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ที่ประชุม มีความเห็นขัดแย้งและถกเถียงกันอย่างรุนแรงในหลายประเด็น”

ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่และฐานะของครูผู้สอนภาษามลายูและศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล เป็นข้าราชการครูวิสามัญ ทำหน้าที่สอนวิชาสามัญตามที่โรงเรียนกำหนด ปัจจุบันครูเหล่านี้ส่วน ใหญ่เสียชีวิตแล้ว ยังคงมีชีวิตอยู่เพียง 4 คนเท่านั้น (สรุปจากการสัมภาษณ์วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2543)

จากการศึกษาหลักฐานเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ข้างต้น สรุปได้ว่าการสอนภาษามลายูและศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลมีมานาน

แล้ว แต่เพิ่งปรากฏหลักฐานค่อนข้างชัดเจนในช่วง พ.ศ. 2453 เป็นต้นมา ซึ่งการสอนแต่ละยุคแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันตามสภาพของท้องถิ่นและความรู้ความสามารถของผู้สอน ส่วนการยุติการสอนภาษามลายูและศาสนาอิสลามของแต่ละโรงเรียนก็ไม่เหมือนกันเนื่องจากบางโรงเรียนได้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นหลักและบางโรงเรียนได้สนองความต้องการท้องถิ่น จึงทำให้วันเวลาของการยุติการสอนแตกต่างกันไป

2.3.2 ประวัติความเป็นมาในระยะที่ 2 (พ.ศ.2518 - 2522)

จากการที่ได้จัดการสอนวิชาภาษามลายูและศาสนาอิสลามในโรงเรียนลักษณะที่เป็นรูปธรรมน้อย รวมถึงความต่อเนื่องในการจัดการ ทำให้การสอนศาสนาอิสลามก่อนหน้านี้ไม่ชัดเจนนัก ทั้งๆที่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ชุมชนบางพื้นที่คิดหาวิธีให้บุตรหลานของตนได้ศึกษาวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ โดยการถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสที่แปรพระราชฐานมาที่ทักษิณราชนิเวศน์ คาดว่าผลการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ทางราชการได้จัดการให้มีการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนขึ้น

พ.ศ.2518 กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ค่านิยม และวิถีชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงกำหนดให้มีการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาอีกครั้ง ดังปรากฏตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 930/2518 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2518 โดยนายนิพนธ์ ศศิธร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ลงนาม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพัฒนาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษามาเป็นลำดับตามสภาพและนโยบาย โดยการจัดทำหลักสูตรศาสนาอิสลาม พุทธศักราช 2519 จนต่อมาได้จัดทำเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2523 ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทั้งนี้เพื่อการแก้ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการประถมศึกษาทั่วไป ด้านการส่งเสริมภาษาไทยและเพื่อเป็นการจูงใจให้ชาวไทยมุสลิมส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมากขึ้น

2.3.3 ประวัติความเป็นมาในระยะที่ 3 (พ.ศ.2523- ปัจจุบัน)

พ.ศ.2523 ฝ่ายโครงการพิเศษสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 ได้ปรับปรุงหลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามขึ้นใหม่ ได้นำแนวการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ของโรงเรียนในรัฐพลิส

ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย มาเป็นหลักในการพิจารณา ประกอบด้วย การปรับปรุงด้านเนื้อหา กำหนดให้มี 5 รายวิชา คือ หลักการศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนประวัติ จริยธรรม และอัลกุรอาน จัดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และได้เปลี่ยนชื่อจากหลักสูตรวิชาศาสนาอิสลาม 2519 เป็น หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ใช้เวลาเรียนห้องเรียนละ 2 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ จาก 4 จังหวัดภาคใต้มาสู่ 5 อำเภอในจังหวัดสงขลา

พ.ศ.2533 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทำให้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ต้องปรับปรุงตาม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบให้สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 ร่วมกับกรมวิชาการ ปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 เป็นหลักสูตรฉบับใหม่ให้ เรียน อิสลามศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และได้ เริ่มใช้หลักสูตรดังกล่าวตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา ส่วนผู้สอนยังคงใช้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ทางด้านศาสนาเป็นผู้สอนตามหลักการเดิม

พ.ศ.2538 กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรให้มีการปรับปรุงคำอธิบายอิสลาม ศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ขึ้นใหม่ให้เหมาะสม ยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับการปรับรายวิชาอิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยได้ยกเลิก คำอธิบายอิสลามศึกษา ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 988/2534 แล้วให้ใช้คำอธิบายอิสลาม ศึกษาที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามคำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการที่ วก 1172/2538 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2538 แทน ฝ่ายโครงการพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประจำเขต เขต การศึกษา 2 จึงได้จัดพิมพ์หลักสูตรอิสลามศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2537) ในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ขึ้นใหม่ โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ได้ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 ตลอดมาจนกระทั่ง

พ.ศ.2544 ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรมาเป็น การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

พ.ศ.2551 ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรมาเป็น การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีรายละเอียดเบื้องต้น ดังนี้

1) การเรียนอิสลามศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553:บทนำ) ศาสนาอิสลามเป็นวิถีชีวิต หรือระบอบการดำเนินชีวิตที่มุสลิมทุกคนจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน ในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม

การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม หรืออิสลามศึกษา หรือศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพอยู่ในโลกนี้อย่างสงบสุข ถือเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องศึกษาและปฏิบัติ ตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ โดยไม่ต้องพะวงถึงปัจจัย ระยะเวลา อุปสรรคและสถานที่ ถึงแม้จะไกลหรือยากเพียงใดก็ต้องขวนขวายมาให้ได้ เพราะสรรพสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสร้างไว้ทั้งปวงนั้น ล้วนเป็นขุมพลังแห่งความรู้ที่มากมายมหาศาล ซึ่งประชาชาติทั้งมวลต้องแสวงหา

ดังนั้น การเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ที่อัลลอฮ์ ﷻ กำหนดไว้ จึงถือเป็นภารกิจของปัจเจกบุคคล และเอนกบุคคล ที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านกาย วาจา และใจของผู้ศรัทธาให้ดำรงอยู่ในฐานะบ่าวที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างมั่นคง ปฏิบัติและมีคุณธรรมจริยธรรมที่ก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเอง และส่วนรวมตามที่ศาสนากำหนด

พัฒนาการที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้นี้ จะสร้างความเป็นภราดรภาพ ความสันติสุขในหมู่ประชาชาติของนบีมุฮัมมัด ﷺ ทุกชาติ ภาษา และเผ่าพันธุ์ ในโลกปัจจุบันและอาคิเราะฮ์อย่างแน่นอน

2) การเรียนรู้ในอิสลามศึกษา

สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ว่าด้วยการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ในแนวทางของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวม โดยมีอัล-กุรอานเป็นธรรมนูญชีวิต และนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่าง ที่จะก่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 หลักศรัทธา ว่าด้วยความเชื่อ การยึดเหนี่ยวทางจิตใจของมนุษย์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ มีเจตจำนงอันแน่วแน่ต่ออัลลอฮ์ ﷻ และสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ บัญญัติไว้ เพื่อขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้ปฏิบัติในสิ่งดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

2.2 ศาสนบัญญัติ เป็นหลักปฏิบัติของมนุษย์ ที่ศรัทธาตามบทบัญญัติทั้งโดยปัจเจกบุคคล และส่วนรวมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.3 ศาสนประวัติ เรียนรู้ในชีวิตประวัติของนบีมุฮัมมัด ﷺ เศาะหาบะฮ์ และผู้เสียชีวิตที่ทรงคุณูปการอย่างเอนกอนันต์ในโลกอิสลาม อาณาจักรและอารยธรรมของโลกอิสลามที่เป็นมรดกโลก เพื่อเป็นคติเตือนใจและนำคุณลักษณะต่าง ๆ มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

2.4 จริยธรรม เรียนรู้หลักปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมที่บัญญัติไว้ในอัล-กุรอานและอัล-หะดีษ เรียนรู้มารยาทต่างๆ ตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อันนำไปสู่ความดีงามของตนเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

2.5 อัล-กุรอาน มุสลิมทุกคนต้องสามารถอ่านอัล-กุรอานได้ เรียนรู้หลักการอ่านพร้อมความหมาย และนำหลักคำสอนไปเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3) คุณภาพผู้เรียน

3.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามองค์ความรู้ในระดับพื้นฐานเบื้องต้นตามสมควรแก่วัย เพียงพอที่จะเริ่มสัมผัสกับข้อกำหนดต่าง ๆ ตามหลักศาสนาเกี่ยวกับ อีमान อิสลาม อิฮุसान หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ หลักคุณธรรม จริยธรรม สาระและข้อกำหนดตามหลักศาสนบัญญัติ (ฟิเกฮฺ) อัสมอาอุลหุสนา ลำดับที่ 1-39 ชีวิตประวัตินบีมุฮัมมัด ﷺ ชื่ออรสูล 25 ท่าน จริยธรรมตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ การอ่านอัล-กุรอานและท่องจำสุเราะฮ์ตามที่กำหนด จนเกิดการยอมรับ มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิด ปฏิบัติ และแก้ปัญหาของตนเอง และร่วมงานกับผู้อื่นเป็นกิจนิสัยตามควรแก่วัย

3.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับ มีความซาบซึ้งและปฏิบัติตามองค์ความรู้ระดับพื้นฐานเบื้องต้น ตามสมควรแก่วัยเพียงพอที่จะเริ่มสัมผัสกับข้อกำหนดต่าง ๆ ตามหลักศาสนาเกี่ยวกับอีมาน อิสลาม อิฮุसान หลักการศรัทธา และการตั้งภาคี (ชิรุก) หลักการปฏิบัติ หลักคุณธรรม จริยธรรม สาระและข้อกำหนดต่าง ๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ (ฟิเกฮฺ) อัสมอาอุลหุสนาลำดับที่ 40-99 ชีวิตประวัติ นบีมุฮัมมัด ﷺ เศาะหาบะฮ์ เหตุการณ์ในการเผยแผ่และบทธาบทนบีมุฮัมมัด ﷺ ในนครมักกะฮ์ และมะดีนะฮ์ จริยธรรมตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ การอ่านอัล-กุรอานและ

ท่องจำสุเราะฮ์ตามที่กำหนด จนเกิดการยอมรับ ปฏิบัติตาม และฝึกฝนตนเองจนเป็นกิจนิสัย นำไปเป็นบทสรุปเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3.3 จบมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้และความเข้าใจ ยอมรับ มีความซื่อสัตย์และปฏิบัติตามองค์ความรู้ระดับพื้นฐานเบื้องต้น มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างมั่นคง มีเหตุผลเกี่ยวกับเตาฮีดอูลูฮียะฮ์ ระบุบียะฮ์ อัสมอวักศิฟาท ชีรุก ปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติ การละหมาด การถือศีลอด ซะกาฮ์ การปกปิดเอาเราะฮ์ การจัดการญะนาซะฮ์ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับหัจญ์ ทั่วประวัติศาตร์อิสลาม บิหมัหมัด ﷺ เกาะลียะฮ์ทั้งสี่ ศาสนสถาน อุลลอะฮ์มียะฮ์ มีจริยธรรมเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในการเป็นผู้นำ ผู้ตาม และสาระที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอัล-กุรอาน และการท่องจำสุเราะฮ์ที่กำหนดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3.4 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้ความเข้าใจสาระที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นเกี่ยวกับวิถีคิดแบบอิสลาม ปรัชญาอิสลาม การดำเนินชีวิตตามระบบอิสลาม กฎหมายอิสลาม และหลักเศรษฐศาสตร์อิสลาม โดยมีคุณลักษณะเป็นมุสลิมที่ดีตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ และรากฐานจากอัล-กุรอาน รวมทั้งสามารถลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์อิสลามได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4) โครงสร้างเวลาเรียน

สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างเวลาเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4-6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	320 (8 นก.)
- ศาสนา	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(80)
- หน้าที่ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(80)	(80)	(80)	(120)
- ประวัติศาสตร์	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(80)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)	1,640 (41 นก.)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
● รายวิชา / กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 40 ชั่วโมง (อิสลามศึกษา 40 ชั่วโมง)						ปีละไม่เกิน 200 ชั่วโมง (อิสลามศึกษาปีละ 40 ชั่วโมง)			ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (อิสลามศึกษา 160 ชั่วโมง)
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

หมายเหตุ สถานศึกษาที่จัดสอนอิสลามศึกษาในสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา เป็นรายวิชาที่ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง/ต่อสัปดาห์ (80 ชั่วโมง/ปี/ห้องเรียน) โดยใช้เวลาเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ จำนวน 40 ชั่วโมง/ปี และจากรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมอีก 40 ชั่วโมง/ปี ไปนับรวมกับเวลาเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 4)

2.4 บริบทพื้นที่จังหวัดสตูล

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย (ทางชายฝั่งทะเลอันดามัน) คำว่า "สตูล" มาจากคำภาษามลายูว่า "สโตย" แปลว่ากระท้อนซึ่งเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ขึ้นอยู่ชุกชุมในท้องถิ่น โดยชื่อเมือง "นครสโตยมาบังสการา" (Negeri Setoi Mumbang Segara) นั้นหมายความว่า สตูล เมืองแห่งพระสมุทรเทวา ดังนั้น "ตราพระสมุทรเทวา" จึงกลายเป็นตราหรือสัญลักษณ์ของจังหวัดมาตราบเท่าทุกวันนี้

2.4.1 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด: ดอกกาหลง (Bauhinia acuminata)

ต้นไม้ประจำจังหวัด: หมากพลูตักแตน (Dalbergia bariensis)

คำขวัญประจำจังหวัด: สตูล สงบ สะอาด ธรรมชาติบริสุทธิ์

คำขวัญประจำจังหวัด (เดิม): ตะรุเตา ไก่ดำ จำปาอะ คนใจพระ งามเลิศ เชิดสตูล

2.4.2 ประวัติ

ในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น สตูลเป็นเพียงตำบลหนึ่งในเขตเมืองไทรบุรี ประวัติความเป็นมาของเมืองสตูลจึงเกี่ยวข้องกับไทรบุรี ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยว่า "ตามเนื้อความที่ปรากฏดังกล่าวมาแล้ว ทำให้เห็นว่าในเวลานั้น พวกเมืองไทรเห็นจะแยกกันเป็นสองพวกคือ พวกเจ้าพระยาไทรปะแงรันพวกหนึ่ง และพระยาอภัยนุราชจะนบโน้มฝากตัวกับเมืองนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะเมื่อพระยาอภัยนุราชได้มาเป็นผู้ว่าราชการเมืองสตูล ซึ่งเขตแดนติดต่อกับนครศรีธรรมราชมากกว่าเมืองไทร แต่พระยาอภัยนุราชว่าราชการเมืองสตูลได้สองปีก็ถึงแก่อนิจกรรม ผู้ใดจะได้ว่าราชการเมืองสตูลต่อมาในชั้นนั้นหาพบจดหมายเหตุไม่ แต่พิเคราะห์ความตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง เข้าใจว่าเชื้อพระวงศ์ของพระอภัยนุราช (ปีศาจ) คงจะได้ว่าราชการเมืองสตูล และพึงบังคับบัญชาสนทนากับเมืองนครศรีธรรมราชอย่างครั้งพระยาอภัยนุราชหรือยิ่งกว่านั้น" เรื่องเกี่ยวกับเมืองสตูลนั้นยังปรากฏในหนังสือพงศาวดารเมืองสงขลา แต่ข้อความที่ปรากฏบางตอนเกี่ยวกับชื่อผู้ว่าราชการเมืองสตูล ไม่ตรงกับในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประวัติเกี่ยวกับเมืองสตูลในการจัดรูปแบบการปกครองเมืองตามระบอบมณฑล

เทศาภิบาลกล่าวไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาไทรบุรีรามภักดี เจ้าพระยาไทรบุรี (อับดุลฮามิต) เป็นข้าราชการเทศาภิบาลมณฑลไทรบุรี โดยเมืองสตูลได้แยกออกจากไทรบุรีอย่างเด็ดขาดตามหนังสือสัญญาไทยกับอังกฤษ เรื่องการปักปันดินแดนระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมลายู ซึ่งลงนามกันที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 10 มีนาคม ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2452) จากหนังสือสัญญานี้ยังส่งผลให้เมืองไทรบุรีและเมืองปะลิสตกเป็นของอังกฤษ ส่วนเมืองสตูลยังคงเป็นของไทยมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อปักปันดินแดนเสร็จแล้ว ได้มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เมืองสตูลเป็นเมืองจัตวารวมอยู่ในมณฑลภูเก็ต เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2453) ในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมืองสตูลก็มีฐานะยกเป็นจังหวัดหนึ่งในราชอาณาจักรไทยสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

2.4.3 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.4.3.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทยทางชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันตกของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 6 องศา 4 ลิปดา ถึง 7 องศา 2 ลิปดาเหนือ กับเส้นแวงที่ 99 องศา 5 ลิปดา ถึง 100 องศา 3 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 973 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 2,478.997 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,549,361 ไร่ เป็นลำดับที่ 63 ของประเทศ และลำดับที่ 12 ของภาคใต้ รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดภูเก็ต มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดตรังทางทิศเหนือ จังหวัดสงขลาทางทิศตะวันออก และรัฐปะลิส ประเทศมาเลเซียตลอดแนวชายแดน (ทางทิศใต้) ยาวประมาณ 56 กิโลเมตร ติดต่อฝั่งอันดามันยาวประมาณ 144.8 กิโลเมตร เป็นพื้นที่เกาะประมาณ 88 เกาะ

2.4.3.2 ภูมิประเทศ

พื้นที่จังหวัดสตูลทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นเนินเขาและภูเขา สลับซับซ้อน โดยมีทิวเขาที่สำคัญแบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย คือ ทิวเขาบรรทัดและทิวเขาสันกาลาคีรี พื้นที่ของจังหวัดค่อย ๆ ลาดเอียงลงสู่ทะเลด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ โดยยังมีภูเขาน้อยใหญ่อยู่กระจัดกระจายในตอนล่าง ภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ เขาจัน เขาบารัง เขาใหญ่ เขา

ทะนาน และเขาพญาวัง และมีที่ราบแคบ ๆ ขนานไปกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบลงไปเป็นพื้นที่ป่าชายเลนน้ำเค็มขึ้นถึง อุดมไปด้วยป่าแสมและป่าโกงกาง สตูลเป็นจังหวัดที่ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน คงมีแต่ลำน้ำสั้น ๆ ต้นน้ำเกิดจากภูเขาทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของจังหวัด

2.4.3.3 ภูมิอากาศ

พื้นที่จังหวัดสตูลได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 21.6-39.5 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 21.9-38.8 องศาเซลเซียส ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 2,318 มิลลิเมตร ตกชุกที่สุดในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.72 องศาเซลเซียส ต่ำสุดเฉลี่ย 23.51 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 38.4 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 19.2 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 และเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

2.4.3.4 หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 7 อำเภอ 36 ตำบล 257 หมู่บ้าน

1. อำเภอเมืองสตูล
2. อำเภอกวนโดน
3. อำเภอกวนกาหลง
4. อำเภอท่าแพ
5. อำเภอละงู
6. อำเภอทุ่งหว้า
7. อำเภอมะนัง

2.4.3.5 ประชากร

จังหวัดสตูลมีประชากร 293,101 คน (พ.ศ. 2552)เป็น อันดับที่ 68 และเป็นหนึ่งใน 4 จังหวัดของประเทศไทยที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีมากถึงร้อยละ 67.8 ซึ่งส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายู รองลงมาคือชาวพุทธซึ่งมีอยู่ร้อยละ 31.9 และที่เหลือคือ

ศาสนาคริสต์ ซึ่งศาสนิกส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองสตูล ในจังหวัดประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีเป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู โดยมีประชากรร้อยละ 9.9 เป็นชาวมลายู โดยชาวไทยเชื้อสายมลายูในสตูลมีความแตกต่างจากชาวไทยเชื้อสายมลายูในแถบปัตตานี โดยในสตูลจะมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับชาวมลายูในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) และได้รับการผสมผสานกับอิทธิพลของวัฒนธรรมไทย

สรุป แม้ว่าในอดีต สตูลจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของสุลต่านแห่งไทรบุรี แต่ก็มีความสัมพันธ์อันดีกับกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวไทยเชื้อสายมลายูมุสลิมได้แต่งงานข้ามกันกับชาวไทยพุทธ โดยไม่มีความตึงเครียดทางศาสนา ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มสังคมที่เรียกว่า Samsam ซึ่งหมายถึงลูกครึ่งและส่วนมากเป็นมุสลิม จังหวัดสตูลไม่เหมือนจังหวัดมุสลิมอื่นในไทย เนื่องจากไม่มีประวัติศาสตร์การเผชิญหน้ากับศูนย์กลางการปกครองในกรุงเทพมหานครและไม่มี ความขัดแย้งระหว่างชาวไทยพุทธ ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ในประเทศไทยกับชาวไทยมุสลิมที่อยู่ในจังหวัดสตูล แต่ประชาชนทั้งสองศาสนาได้ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาจังหวัดสตูลให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความสุขตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิษฐา เปรมพงษ์ (2550:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่าผู้ปกครองเข้าร่วมการปฐมนิเทศ มากที่สุด รองลงมาเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยผู้ปกครองสามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นบางครั้ง

1.2 การได้รับความรู้จากการอบรม พบว่าผู้ปกครอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยจัดในวันเสาร์ ใช้เวลาครึ่งวัน ในรูปแบบการประชุม และลงมือปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก

1.3 การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน พบว่าผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย รองลงมา สมุดสื่อสาร และ จากคณะกรรมการโรงเรียน น้อยที่สุด ตามลำดับ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือภาพให้เด็กดู มากที่สุด รองลงมา เป็นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน และการพาเด็กไปห้องสมุด น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียน และการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครอง ได้ดูแลทำที่บ้าน มากที่สุด รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมา และการจัดหาสื่อการเรียนให้ น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่น มากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดของร่างกาย และสอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่น น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็ก พบว่าผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง มากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และการให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.5 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก พบว่าผู้ปกครองสนใจในการอ่านและการเขียนของลูก มากที่สุด รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจและช่วยค้นแหล่งเรียนรู้ น้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่าผู้ปกครอง ให้ความสำคัญร่วมมือสนับสนุนและปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน มากที่สุด รองลงมา เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัคร ส่วนการเข้ามาเป็นวิทยากร มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ทัศนีย์ ศรีฟ้า (2552:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ได้แก่ ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านที่เด็กสามารถทำได้ เช่น รดน้ำต้นไม้ เก็บใบไม้ในสนามหน้าบ้านและด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองสนับสนุนให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจต่าง ๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองติดภารกิจในหน้าที่การงานจึงไม่มีเวลาพาเด็กไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่ดีจึงทำให้ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีดังนี้

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีความพร้อมในการจัดกิจกรรม ติดต่อประสานงานร่วมกันวางแผน การจัดกิจกรรมมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเกิดความเข้าใจที่ดีกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับนักเรียนร่วมทำกิจกรรมจากประสบการณ์จริง

3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ไพบรยา สุภจิตร (2551:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน โรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน โรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ กับด้านความประพฤติ ในภาพรวมของการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้คือ การให้คำปรึกษา ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง การกำกับดูแลการทำงานบ้าน และให้ความรู้เรื่องสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น สำหรับการมีส่วนร่วมด้านความประพฤติ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมส่งเสริมในด้านวินัยของ

นักเรียนในระดับมาก ได้แก่ ด้านการฝึกให้นักเรียนรู้คุณค่าของสิ่งของและบำรุงรักษาของตนเอง และฝึกให้นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

สว่างจิต โคว์บุญงาม (2548:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ของผู้ปกครอง และบทบาทของ โรงเรียนในการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามเพศ จำนวนบุตร อายุ ระดับการศึกษาอาชีพและฐานะทาง เศรษฐกิจ ไม่พบความแตกต่าง

3. ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง บทบาทของโรงเรียนในการ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 สามารถ ร่วมกันทำนุบำรุงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้ร้อยละ 25.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง บทบาทของโรงเรียนในการ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 สามารถ ร่วมกันทำนุบำรุงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านการให้ความรู้ได้ร้อยละ 23.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง สามารถทำนุบำรุงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ได้ร้อยละ 26.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. บทบาทของโรงเรียนในการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ความ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 สามารถ ร่วมกันทำนุบำรุงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านการส่งเสริมอาชีพ ได้ร้อยละ 6.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศรีไล โขกาชะ (2548:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้ปกครองใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

คือ แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ทั้งนี้มีการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สื่อโทรทัศน์มากที่สุดรองลงมาคือ สื่อวิทยุ สถานที่ ที่ผู้ปกครองพานักเรียนไปมากที่สุด ได้แก่ สวนสัตว์ รองลงมาคือวัด และน้อยที่สุด คือ พิพิธภัณฑ์ ทั้งนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยพานักเรียนไปศึกษาจากบุคคลอื่นผู้ปกครองที่ทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจหรือบริษัทห้างร้าน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่า ผู้ปกครองอาชีพอื่น ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการส่งเสริมการเรียนรู้มากกว่าผู้ปกครองระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 5,000 บาท มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ มีมากกว่าผู้ปกครองรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท

ปวีณา อ้นสุวรรณ (2546:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนสายอักษร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และ 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน ด้านการจัดหาอุปกรณ์การเรียน ด้านการให้ความรู้เพิ่มเติม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน พบว่า ผู้ปกครองตรวจสอบสมุดรายงานผลการสอบของนักเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองมาคือ ผู้ปกครองสอบถามเกี่ยวกับผลการสอบหลังนักเรียนสอบเสร็จ
2. ด้านการให้ความรู้เพิ่มเติม พบว่า ผู้ปกครองแนะนำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก รองมาคือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนอ่านหนังสือต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือหนังสือสำหรับเด็ก
3. ด้านการปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริม พบว่า ผู้ปกครองตักเตือนให้นักเรียนทำงานให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก รองมาคือ ผู้ปกครองช่วยอธิบายเมื่อนักเรียนทำการบ้าน ไม่ได้ในบางวิชา
4. ด้านการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ พบว่า ผู้ปกครองแนะนำให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างรอบคอบและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ผู้ปกครองปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ผู้ปกครองแสดงความชื่นชมกับผลงานที่นักเรียนทำสำเร็จ

5. ด้านการจัดหาอุปกรณ์การเรียน พบว่า ผู้ปกครองแนะนำให้นักเรียนรู้จักเก็บรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ผู้ปกครองปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก รองมาคือ ผู้ปกครองจัดซื้อหนังสือแบบเรียน เครื่องเขียนที่จำเป็นต่อการเรียนไว้ให้นักเรียนอย่างครบครัน

6. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผู้ปกครองจัดบริเวณทำงานให้มีแสงสว่างที่เพียงพอสะอาดเป็นระเบียบ และมีอากาศถ่ายเทได้ดี ผู้ปกครองปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก รองมาคือ ผู้ปกครองจัดหาโต๊ะ เก้าอี้ ที่เหมาะสมในการทำงานให้นักเรียน

สมบูรณ์ คำฟู (2545:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการจัดกิจกรรมของผู้ปกครอง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

3. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านความพร้อมทางด้านครอบครัว การติดตามและแนะแนว และการให้การสนับสนุน

อุดม คันธะรส (2542:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสามแบบ คือ แบบให้ความรักความอบอุ่น แบบการฝึกฝนระเบียบวินัยในตนเอง ซึ่งระดับของการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามระดับอยู่ในระดับมาก และระดับของการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามลักษณะนี้ มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบผลการเรียนที่นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบในระดับต่างๆ พบว่า ผลการเรียนของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้นอยู่ในกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่น การฝึกฝนระเบียบวินัย และการให้เหตุผลในระดับที่มากขึ้นด้วย

2. ลักษณะการให้ความสนับสนุนและส่งเสริมทางการศึกษาของผู้ปกครองในระดับต่างๆ มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมาก อย่างไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จทางการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้เวลาในการทบทวน ฝึกฝน ทำการบ้าน และเรียนพิเศษ ตลอดจนการมีอุปกรณ์สนับสนุนทางการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์